



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 289/09-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti V. H. st., B.; V. H. ml., B.; I. R., B.; a MVDr. R. H., B., zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Ž., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1205/92, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. H. st., V. H. ml., I. R. a MVDr. R. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1205/92 porušené bolo.

2. Vladimírovi V. H. st., V. H. ml., I. R. a MVDr. R. H. priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume 4 000 € [slovom štyritisíc eur (120 504 Sk)], ktoré im je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť V. H. st., V. H. ml., I. R. a MVDr. R. H. trovy konania v sume 898,72 € [slovom osemstodeväťdesiatosem eur a sedemdesiatdva centov (27 074,84 Sk)] na účet ich právnej zástupkyne JUDr. M. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 289/09 z 19. augusta 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť V. H. st., V. H. ml., I. R. a MVDr. R. H. (ďalej len „s'ťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1205/92 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že právni predchodcova sťažovateľov podali 13. apríla 1992 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhali vydania nehnuteľností.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v ich právnej veci právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň sa domáhali aj uloženia príkazu okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Napokon požadovali aj priznanie finančného zadosťučinenia každému v sume po 10 000 € (301 260 Sk) a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprS/295/09 doručeným ústavnému súdu 23. septembra 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Sťažovatelia namietajú, že ich dnes už nebohí právni predchodcovia podali dňa 13. 4. 1992 návrh na začatie konania o vydanie nehnuteľnosti. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 19. 4. 1993, ktorý Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 4. 11. 1993 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V roku 1994 boli vykonané 2 pojednávania, do dnešného dňa však nebol vynesенý ani prvostupňový rozsudok. Medzitým zomreli navrhovatelia aj ich právni nástupcovia.

Z prehľadu úkonov vo veci je zrejmé, že po doručení návrhu Okresný súd Žilina vo veci riadne konal a na pojednávaní dňa 19. 4. 1993 vo veci rozhodol rozsudkom. Po zrušení rozsudku Krajským súdom v Banskej Bystrici Okresný súd Žilina v roku 1994 uskutočnil dve pojednávania. Následne súd vo veci vykonával šetrenie a vyzýval na doplnenie okruhu účastníkov. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo v roku 1998 a následne súd rozhodoval o návrhu na vydanie predbežného opatrenia a o nariadení znaleckého dokazovania. Ďalší postup v konaní bol komplikovaný úmrtím účastníkov a zisťovaním okruhu ich právnych nástupcov. Od začiatku r. 2008, kedy bol spis pridelený

súčasnej zákonnej sudkyňi, sa vo veci riadne koná a k žiadnym ďalším preťahom nedochádza.

Zákonná sudkyňa sa vo svojom vyjadrení zaoberá obdobím, od kedy jej spis bol pridelený až doposiaľ. Z tohto vyjadrenia je zrejmé, že v tomto období súd vo veci riadne konal. Samotné konanie je komplikované tým, že sa jedná o právne aj skutkovo náročnú vec, pričom je potrebné robiť úkony súvisiace so zmeneným okruhom účastníkov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno podanú sťažnosť sťažovateľov vyhodnotiť ako čiastočne dôvodnú. K zdržaniu pri vybavovaní tejto veci však prispeli aj samotní sťažovatelia, ktorí petit návrhu na začatie konania upresňovali až dodatočne na výzvu súdu, resp. v rámci odvolacieho konania, potom ako súd odmietol návrh na začatie konania.

Podrobnosti o jednotlivých úkonoch vykonaných súdom, najmä v období od začiatku r. 2008, sú zachytené v prehľade úkonov a tiež v písomnom vyjadrení sudkyne. Sudkyňa vo svojom vyjadrení tiež podrobne uvádza okolnosti, ktoré prispeli k zdĺhavému rozhodovaniu tejto veci a tiež okolnosti, ktoré budú predmetom ďalšieho dokazovania. Termín pojednávania bol stanovený na deň 22. 10. 2009. Keďže v súčasnej dobe sa vo veci riadne koná, považuje OS Žilina sťažnosť v časti, kde sťažovatelia žiadajú súdu prikázať konať bez preťahov, za nedôvodnú. ...

Prehľad úkonov vo veci 16 C/1205/1992

13. 4. 1992 - doručený návrh

22. 9. 1992 - návrh doručený na vyjadrenie

9. 10. 1992 - vytýčený T: 9. 11. 1992

25. 11. 1992 - dotaz na Mestský úrad B. a Obvodný úrad B. ohľadom vyvlastňovacieho konania

25. 1. 1993 - nariadené znalecké dokazovanie

24. 2. 1993 - priznané znalečné a vytýčený T: 9. 3. 1993

8. 4. 1993 - vytýčený T: 19. 4. 1993

19. 4. 1993 - vyhlásený rozsudok

10. 6. 1993 - výzva na zaplatenie sup. za odvolanie

29. 6. 1993 - výzva na doplnenie odvolania

24. 7. 1993 - odvolanie doručené navrhovateľom

16. 8. 1993 - spis zaslaný KS B. B. na rozhodnutie o odvolaní

4. 11. 1993 - rozsudok zrušený
28. 2. 1994 - spis vrátený za KS B. B.
2. 3. 1994 - uznesenie KS doručované účastníkom
25. 5. 1994 - vytýčený T: 7. 6. 1994
7. 6. 1994 - pojednávanie odročené na 20. 6. 1994
29. 6. 1994 - výzva na právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby rozšírila okruh účastníkov po zomrelom navrhovateľovi.
23. 9. 1994 - dotaz na právnych nástupcov navrhovateľa, či súhlasia so vstupom do konania.
9. 11. 1994 - pripustenie účastníkov do konania na strane navrhovateľov
17. 5. 1995 - dotaz na Obvodný úrad B. na zaslanie dokladov, ktoré boli podkladom pre stavebné povolenie
12. 6. 1996 - urgencia zaslania dokladov od Obvodného úradu B.
25. 2. 1998 - vytýčený T: 16. 3. 1998
16. 3. 1998 - odročené na T: 6. 4. 1998
20. 3. 1998 - návrh na vydanie predbežného opatrenia
6. 4. 1998 - pojednávanie odročené na 4. 5. 1998
4. 5. 1998 - pojednávanie odročené na 20. 6. 1998
18. 3. 1999 - konanie o nariadení PO - zastavené
22. 3. 1999 - nariadené znalecké dokazovanie
28. 4. 1999 - výzva na zloženie preddavku
27. 10. 1999 - urgencia znalca
20. 12. 1999 - urgencia znalca
21. 1. 2000 - urgencia znalca
17. 2. 2000 - priznanie znalečného a doručení ZP účastníkom
15. 3. 2000 - odvolanie voči priznanému znalečnému
24. 3. 2000 - odvolanie doručené znalcovi
22. 5. 2000 - uznesenie o priznaní znalečného potvrdené
14. 11. 2001 - vytýčený T: 27. 11. 2001
18. 12. 2001 - dotaz na OS KE ohľadom dedičského konania po navrhovateľovi 3/

6. 10. 2005 - dotaz na právneho zástupcu navrhovateľov, aby oznámil právnych nástupcov po navrhovateľovi 2/ a 5/

10. 7. 2006 - dotaz na navrhovateľku 1/ ohľadom plnej moci a pripojený D spis po P. H.

25. 10. 2006 - zastavené konanie voči navrhovateľke 1/, ktorá zomrela

30. 10. 2006 - dotaz na právnych nástupcov po P. H.

23. 4. 2007 - odvolanie voči zastavujúcemu uzneseniu

30. 5. 2007 - dotaz na právneho zástupcu navrhovateľov, aby oznámil právneho nástupcu odporcu 2/

16. 7. 2007 - odvolanie doručené navrhovateľom a odporcom

31. 8. 2007 - spis zaslaný KS Žilina na rozhodnutie o odvolaní

5. 11. 2007 - uznesenie o zastavení konania zrušené KS

10. 12. 2007 - pripojený spis 21 D 2313/04

22. 1. 2008 - zastavenie konania voči navrhovateľke 2/, výzva na právnych nástupcov navrhovateľke 1/, či vstupujú do konania

26. 6. 2008 - dotaz na FNM B. ohľadom zaslania zmluvy o predaji podniku odporcu 2/

22. 12. 2008 - uznesením súd návrh odmietol

20. 1. 2009 - odvolanie voči uzneseniu o odmietnutí návrhu

19. 2. 2009 - zrušené uznesenie o odmietnutí návrhu a pripustená zmena žalobného návrhu

17. 4. 2009 - vytýčený T: 18. 6. 2009

13. 8. 2009 - pripustená zmena žalobného návrhu a vytýčený T: 22. 10. 2009.“.

Zákonná sudkyňa v pripojenom vyjadrení k sťažnosti okrem iného uviedla:

„Navrhovatelia, ako právni nástupcovia po pôvodných navrhovateľoch sa domáhajú vydania v zmysle zák. č. 87/1992 Zb. časti pozemkov, ktoré neboli zastavané v zmysle vyvlastňovacieho konania, teda neslúžia účelu, na ktorý boli vyvlastnené. V pôvodnom návrhu nebolo presne špecifikované, ktorej časti pozemkov sa domáhajú vydania, jednalo sa o dva pozemky, pričom jeden z nich bol vo výlučnom vlastníctve iba pôvodného navrhovateľa v rade 1/ a druhý bol v podielovom spoluvlastníctve oboch pôvodných

navrhovateľov. Táto skutočnosť bola vytykána aj v uznesení Krajského súdu 17 Co 2812/93 zo dňa 4. 11. 2003 (č. l. 79) a hoci bolo predmetné druhostupňové uznesenie doručené aj navrhovateľom prostredníctvom ich právneho zástupcu, petit svojej žaloby neupravili, až na výzvu súdu uznesením zo dňa 1. 12. 2008, kedy v stanovenej lehote návrh neupresnili, následne uznesením zo dňa 22. 12. 2008 bolo podanie odmietnuté s poukazom na ust. § 43 OSP a v rámci odvolacej lehoty navrhovateľa svoj návrh upresnili, z ktorého dôvodu uznesením z 19. 2. 2009 vyhovené odvolaniu a súd vo veci pokračoval. Vo veci v zmysle druhostupňového uznesenia je potrebné vykonať dokazovanie, či na sporných pozemkoch stoja i iné objekty než bytové bloky (objekty technickej vybavenosti ako plynová kotolňa, trafostanica, rozvody, prípojky IF), aby mohlo byť jednoznačne ustálené, či sú splnené podmienky § 6 ods. 1 písm. i/ zák. č. 87/92 Zb., a to u každej žiadanej veci samostatne. Účastníkmi je namietané, že so stavbou bolo začaté, a to vybudovaním rozvodov plynu a vody, kanalizácia, rozvody EN a VN. V spise sa nachádza znalecký posudok znalca z odboru stavebníctva, pričom v závere konštatuje, že v zmysle stavebného denníka dodávateľ zahájil stavebné práce na objekte č. 10 HZ - príprava územia I - príprava územia, ktorý je v zázname spomínaný, bol projektovaný ako objekt pre celú = sídlisko B. ... pripravované do výstavby na základe rozhodnutia o umiestnení stavby. Podľa podkladov a meračských dokladov založených v spise je možné konštatovať, že časť inžinierskych sietí je uložených v priestore, ktorý je v spise charakterizovaný ako plocha pre výstavbu II. Stavby obytného súboru.

Pokiaľ sa týka prekážok postupu konania podľa § 107 OSP – v r. 1994 bolo zistené, že zomrel pôvodný navrhovateľ v rade 1/ a podaním zo dňa 14. 7. 2004 došlo k rozšíreniu navrhovateľov opravných nástupcov po pôvodnom N1 (P. H., V. H., H. H. a L. H.) – rozhodnuté uznesením č. k. 16 C 1205/92-120a z 9. 11. 1994. 8. 9. 1998 zomrel P. H. (právny nástupca po N1) a jeho právnymi nástupcami boli M. D. a pôvodná N2. Dňa 20. 7. 2002 zomrel L. H. (jeden z právnych nástupcov po pôvodnom N1), pričom jeho právnymi nástupcami boli M. H., V. H., I. R. a R. H. Dňa 26. 8. 2004 zomrela pôvodná navrhovateľka v rade 2/, pričom právnymi nástupcami sú tiež nástupcovia po pôvodnom N1. Uznesením č. k. 16 C 1205/1992-259 bolo konanie proti pôvodnej N2 R. H. zastavené z dôvodu, že dedičské konanie po nej bolo zastavené pre nemajetnosť a teda nemá žiadneho právneho nástupcu. Predmetné uznesenie bolo uznesením KS Žilina 10 Co/288/2007 zrušené a vec

vrátená na ďalšie konanie. V odôvodnení tohto uznesenia bolo zároveň prvostupňovému súdu vytýkané, že právni nástupcovia po pôvodných navrhovateľoch neboli vyzvaní, či súhlasia so vstupom do konania. Nakoľko M. D. (právna zástupkyňa po P. H.) nesúhlasila so vstupom do konania, uznesením č. k. 16 C 1205/1992-313 z 28. 4. 2008 bolo voči nej konanie zastavené. Prípisom zo dňa 29. 4. 2008 boli právni nástupcovia po pôvodnej N2 vyzvaní, aby sa vyjadrili, či súhlasia so vstupom do konania, na čo bolo reagované listom došlým súdu dňa 30. 4. 2008.

Vo veci už bolo rozhodované o ústavnej sťažnosti Nálezom ÚS SR č. III. ÚS 45/07-25 zo dňa 15. 5. 2007.

Ako som už vyššie uviedla, jedná sa o právne aj skutkovo náročnú právnu vec, vo veci sa snažím robiť úkony priebežne aj s prihliadnutím na konania v iných mi pridelených veciach. Podľa môjho názoru k prietahom však dochádza aj z dôvodu na strane navrhovateľov, keď už z uznesenia krajského súdu im muselo byť zrejmé, že je potrebné upraviť petit, tento upravili až na výzvu súdu, to tiež neurčito a upresnili ho až v rámci odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania. Súdu tiež bola oznámená nová skutočnosť o tom, že došlo k zániku právneho zastúpenia navrhovateľky v rade 2/, z ktorého dôvodu bolo potrebné vykonať ďalšie procesné úkony.

Vo veci je stanovený termín pojednávania na deň 22. 10. 2009.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľa zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 6. októbra 2009, v ktorom okrem iného uviedli:

„Z vyjadrenia Okresného súdu Žilina, ako aj z prehľadu úkonov vo veci 16 C 1205/1992 jednoznačne vyplýva, že Okresný súd v Žiline vo veci vôbec nekonal minimálne od 12. 06. 1996 do 25. 02. 1998, od 18. 12. 2001 do 06. 10. 2005.

Viac ako 8-ročnú nečinnosť súdu v tejto veci nie je možné odôvodňovať úmrtím účastníkov, či už na strane navrhovateľov alebo odporcov.

Právna zástupkyňa navrhovateľov podala návrh na začatie konania riadne, o čom svedčí aj Rozsudok Okresného súdu v Žiline zo dňa 19. 04. 1993, ktorým návrhu našich právnych predchodcov vyhovel.

Z vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva, že vec jej bola pridelená dňa 07. 01. 2008. Dňa 22. 12. 2008 súd uznesením návrh odmietol, pričom toto uznesenie bolo následne

z dôvodu zmeny (upresnenia) žalobného návrhu dňa 19. 02. 2009 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Nie je preto možné súhlasiť s tvrdením Okresného súdu v Žiline, že dvojmesačné zdržanie konania od 22. 12. 2008 do 19. 02. 2009 z dôvodu upresnenia žalobného návrhu právnou zástupkyňou sťažovateľov je dôvodom, pre ktorý doposiaľ nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté za obdobie 17 rokov.

Aj keby terajší zákonný sudca konal vo veci bez prieťahov, doterajšia dlhodobá a opakovaná nečinnosť súdu je dostatočným dôvodom, aby Okresnému súdu v Žiline bola Ústavným súdom SR uložená povinnosť konať v tejto veci bez prieťahov. ...

Vzhľadom na horeuvedené skutočnosti žiadame našej sťažnosti zo dňa 27. 07. 2009 v celom rozsahu vyhovieť.“

Keďže sťažovatelia vymedzili v sťažnosti namietanú nečinnosť okresného súdu obdobím od 9. novembra 1994 do 16. marca 1998 a od 27. novembra 2001 do 25. októbra 2006, nebolo potrebné, aby ústavný súd skúmal ďalší priebeh napadnutého konania, a preto posudzoval, či došlo k zbytočným prieťahom iba v namietanom období. Zároveň prihliadol ústavný súd na to, že nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní už ním bola predtým vyhodnotená v súvislosti s inou sťažovateľkou v náleze sp. zn. III. ÚS 45/07 z 15. mája 2007.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola... v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže

odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o vydanie nehnuteľností z titulu, že neslúžia účelu, na ktorý boli vyvlastnené, ako aj o určenie povinnosti uzavrieť dohodu o vydaní týchto nehnuteľností, možno hodnotiť ako právne i skutkovo zložitú vec najmä vzhľadom na nutnosť rozsiahleho dokazovania. Treba však konštatovať, že doterajšia dĺžka konania (návrh bol okresnému súdu doručený 13. apríla 1992) predstavuje viac ako 17 rokov. Takáto dĺžka konania je aj pri rešpektovaní právnej a faktickej zložitosti veci neprimeraná a z ústavného hľadiska neakceptovateľná (napr. IV. ÚS 67/09).

2. Sťažovatelia sa stali účastníkmi konania po úmrtí svojich právnych predchodcov v priebehu napadnutého konania. Konkrétne V. H. st. sa stal účastníkom konania na základe uznesenia okresného súdu z 9. novembra 1994, ktorým pripustil, aby sťažovateľ na strane navrhovateľov vstúpil do konania po zomrelom P. H. Sťažovatelia V. H. ml., MVDr. R. H. a I. R. vstúpili do konania po úmrtí svojho otca Ľ. H. (syn P. H.), ktorý zomrel 20. júla 2002. Pri hodnotení správania sťažovateľov ústavný súd nezistil také skutočnosti z hľadiska priet'ahov v konaní, ktoré by bolo potrebné pripísať na ich ťarchu. Námietky vo vzťahu k sťažovateľom uvádzané vo vyjadrení okresného súdu a zákonnej sudkyne ústavný súd neakceptoval, pretože ich berúc do úvahy skutočnosť, že konanie nebolo ani po viac ako 17

rokoch právoplatne skončené, považoval za zanedbateľné. Ústavný súd v súvislosti so zmenou účastníkov konania na základe univerzálnej sukcesie vychádza zo svojej judikatúry (napr. I. ÚS 197/05), podľa ktorej sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v predmetnom konaní. Ústavný súd poukazuje na to, že konanie v tejto veci začalo už 13. apríla 1992, avšak vzhľadom na to, že zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej pôsobnosti, relevantné obdobie, v ktorom možno skúmať, či došlo, alebo nedošlo k zbytočným prietahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, sa začína od 15. februára 1993 (m. m. I. ÚS 52/01, IV. ÚS 387/04). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že aj keď nie je v zásade oprávnený skúmať a rozhodnúť o porušení základného práva pred 15. februárom 1993, neznamená to, že pri celkovom hodnotení, či za obdobie, ktoré od 15. februára 1993 uplynulo, došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol zohľadniť tiež stav konania k uvedenému dátumu (IV. ÚS 277/04).

Ústavný súd na základe preskúmania priebehu napadnutého konania stotožňujúc sa so zisteniami, ku ktorým už predtým dospel v náleze sp. zn. III. ÚS 45/07 z 15. mája 2007, konštatuje, že k nečinnosti okresného súdu došlo v týchto úsekoch napadnutého konania:

- od 9. novembra 1994 (uznesenie okresného súdu o rozšírení účastníkov na strane navrhovateľov) až do 16. marca 1998, keď sa konalo vo veci pojednávanie (nečinnosť viac ako 40 mesiacov). V tomto období okresný súd urobil iba jednoduché úkony (výzvy na Obvodný úrad životného prostredia v Ž. a B.),

- od 27. novembra 2001, keď okresný súd odročil pojednávanie na neurčito, až do 25. októbra 2006, keď zastavil konanie proti v pôvodnom návrhu označenej navrhovateľke v II. rade (nečinnosť takmer 59 mesiacov).

Hoci okresný súd vo veci v priebehu konania už rozhodol, odvolací súd jeho rozhodnutie zrušil uznesením zo 4. novembra 1993 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia bolo to, že okresný súd nerozhodol o nároku navrhovateľov, ktorým sa domáhali určenia povinnosti odporcom uzavrieť s nimi dohodu o vydaní nehnuteľnosti, a tiež to, že okresný súd nedostatočne vykonal dokazovanie, či boli vo veci splnené zákonné podmienky na vyvlastnenie nehnuteľností alebo postup podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania (presahujúcu 17 rokov) neakceptoval žiadne argumenty ospravedlňujúce postup okresného súdu v ňom, pretože ich nepovažoval za také, ktoré by to v tomto kontexte umožňovali.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1205/92 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Aj napriek tomu, že ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, pretože o uložení tejto povinnosti už rozhodol vo svojom predchádzajúcom náleze týkajúcom sa toho istého konania (III. ÚS 45/07).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 10 000 € (301 260 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali pritom najmä na doterajšiu dĺžku konania, ktoré začalo na základe návrhu ich právnych predchodcov ešte v roku 1992 a nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 16 C 1205/92, ktorá predstavuje dosiaľ viac ako 17 rokov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že okresný súd v súčasnom období vo veci koná bez zbytočných prieťahov, považoval ústavný súd priznanie sumy 4 000 € (120 504 Sk) každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. P. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v

odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 € (20 949,92 Sk). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2009 predstavuje spolu s režijným paušálom [2 x 6,95 € (209,38 Sk)] u jedného sťažovateľa sumu 199,34 € (6 005,32 Sk), t. j. náhrada trov konania štyroch sťažovateľov predstavuje celkovú sumu 797,36 € (24 021,27 Sk).

Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o 19 % DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Úhrada trov konania vrátane započítania DPH a režijného paušálu predstavuje celkovú sumu 948,86 € (28 585,36 Sk).

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma úhrady trov konania je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky a neodporuje tejto vyhláške, a preto priznal sťažovateľom úhradu trov konania v uplatnenej sume, t. j. 898,72 € (27 074,84 Sk).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2009